SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1678

av Lili André (KD)

Bättre villkor för småföretag i patenträttsliga tvistemål

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över rättegångskostnader i patenträttsliga tvistemål med inriktningen att dessa ska hållas nere och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över handläggningstider i patenträttsliga tvistemål med inriktningen att dessa ska kortas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I studien ”Att försvara ett patent – Den lilla aktörens utmaningar i patenttvister” (Marcus Holgersson et al., 2023) analyseras 1 427 rättegångar i 40 länder, inklusive Sverige, där mindre svenska företag deltagit i olika rättstvister. En slutsats i studien är att små aktörer och deras rådgivare ofta saknar erfarenhet och kunskap om patentintrångsmål, och att deras patentstrategier inte primärt utformas för att hävda rätt i domstol, utan snarare för att övertyga exempelvis inkubatorer, riskkapitalister och samarbetspartners om värdet av teknologin.

En särskild utmaning är de höga rättegångskostnaderna. I Sverige hamnar kostnaderna i en rättsprocess ofta på mellan en och tjugo miljoner kronor per part. Huvudregeln är att den förlorande parten måste betala båda parters rättegångskostnader. Denna ordning har goda skäl, det motverkar onödiga stämningar och säkerställer att den som vunnit ett mål inte ska behöva stå för motpartens kostnader. Samtidigt innebär det att systemet i praktiken gynnar kapitalstarka aktörer. Universitetsforskare, startup-företag och andra mindre kapitalstarka aktörer stämmer sällan någon för immaterialrättsliga intrång, och än mer sällan vinner de en tvist. Risken att få betala miljoner i rättegångskostnader avskräcker kapitalsvaga aktörer från att tillvarata sin rätt i domstol, vilket gör att många tvingas till förlikning trots att de har ett starkt skydd för sin innovation.

Problemen berör inte enbart traditionella teknik- och industriföretag. Även företag inom de kulturella och kreativa näringarna är i hög grad beroende av sina immateriella tillgångar för att skapa värde, attrahera investeringar och växa. Spelutvecklare, designföretag, digitala innehållsproducenter och andra kreativa entreprenörer bygger ofta sin verksamhet på innovation och kunskap snarare än på fysiskt kapital. För dessa företag kan ett patentintrång eller en utdragen tvist få lika allvarliga konsekvenser som för ett teknikföretag, samtidigt som de ekonomiska resurserna för att driva en rättsprocess ofta är begränsade.

Regeringen har lagt fram en proposition om en ny patentlag för att modernisera och effektivisera ansökningsförfarandet, samt gett Patent- och registreringsverket i uppdrag att följa upp handläggningstider. Dessa steg är viktiga för att förenkla regelverket och snabba på myndighetsprocesser. Men de adresserar inte de centrala utmaningarna i de civilrättsliga patenträttegångarna, där höga kostnader och långa handläggningstider i domstol fortsatt är avgörande hinder för små aktörers möjlighet att försvara sina rättigheter.

För rättssäkerheten och innovationsklimatet är det problematiskt om mindre aktörer avskräcks från att tillvarata sina rättigheter i domstol. Sverige behöver därför regler som stärker incitamenten för forskare, entreprenörer, kreativa innovatörer och mindre företag att investera i patent och andra immateriella tillgångar samt våga pröva sina rättigheter. Ett starkt och tillgängligt immaterialrättsligt skydd är en viktig konkurrensfaktor i en

allt mer kunskaps-, innovations- och kulturdriven ekonomi. Förebilder kan hämtas från länder som Tyskland och England, som infört processregler som bidrar till kortare handläggningstider och mer förutsebara processkostnader.

Mot denna bakgrund behövs en riktad översyn av rättegångskostnaderna i patenträttsliga tvistemål, med inriktning på att dessa ska hållas nere. Därtill bör även domstolarnas handläggningstider ses över, eftersom utdragna processer i sig driver upp kostnaderna. Genom sådana reformer kan små och medelstora företag, forskare, innovatörer och aktörer inom de kulturella och kreativa näringarna få bättre möjligheter att försvara sina rättigheter. Det stärker inte bara Sveriges innovationskraft utan också förutsättningarna för entreprenörskap, investeringar och nya arbetstillfällen i framtidens kunskaps- och kulturdrivna ekonomi.

Lili André (KD)